

Korvensuunkosken patoamis-ja vedenkäyttöoikeusluvan tarkistaminen

Tekninen lautakunta 25.08.2021 § 99

Asian valmistelija:

Ympäristösihteeri Katja Holttinen, p. 040 135 4515

Alueen asukkaat ovat toimittaneet ympäristönsuojeluun vireillepanopyynnön koskien Korvensuunkosken säännöstelyvaikutusten selvittämistä. Vireillepanopyynnön mukaan voimalaitoksen uudelleen käynnistymisen jälkeen Korvensuunkoski on ollut vuodesta 2017 alkaen useaan otteeseen täysin kuiva. Asiasta on yritetty keskustella voimalaitoksen omistajan Vaaraton Oy:n kanssa, mutta tuloksetta.

Vireillepanopyynnön mukaan veden puuttuminen on aiheuttanut kosken ekologisen tilan muuttumisen mm. kalakuolemia sekä kosken alapuolisen rehevöitymisen. Voimalaitos toimii vanhalla luvalla 1930-luvulta, joka ei enää vastaa nykypäivää.

Tausta

Korvensuunkoskelle on Turun ja Porin läänin maaherraan päätöksellä 14.1.1930 laillistettu Korvensuun koskeen rakennettu pato ja tämän pudotuskorkeus. Päätöksessä on annettu määräys 2, jonka mukaan vedenpinnan järjestely padon avulla toimitetaan veden vapaata juoksua estämättä niin, että vedenpinta padon yläpuolella pysytetään enintään korkeudessa 14,21 m kiintopisteen korkeuteen 15,47 verraten. Lupamääräyksessä kuusi on määrätty, että kalan kulun varalle on vesilaitoksen omistaja velvollinen korvauksetta sallimaan tehdä patoon kalatie ja sitä varten varaamaan tarpeellinen vesimäärä, milloin tämä tarpeelliseksi katsotaan.

Nykyisellä säännöstelykäytännöllä Korvensuunkosken luonnonuoma on ajoittain täysin kuiva ja kaikki säännöstelypadon yläpuolinen vesi johdetaan kaivetun kanavan kautta voimalaitokselle, tällaisen tilanteen ympäristösihteeri on käynyt toteamassa 16.4.2019.

Luvan valvojana toimiva Varsinais-Suomen ELY-keskus on todennut, että luvassa ei ole vähimmäisjuoksutusvelvollisuutta ja ei ole nähnyt asiassa annettujen selvitysten jälkeen syytä jatkotoimenpiteisiin. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalveluyksikkö, joka toimii alueellisena kalatalousviranomaisena on aloittanut kalatien rakentamiseen liittyvät selvitykset.

Liite 1	Vireillepanopyyntö
Liite 2	Vireillepanopyynnön liite VSS 25.2.2020
Liite 3	Valokuvat 16.4.2019

Päätösehdotus
(tekninen johtaja):

Tekninen lautakunta esittää kunnanhallitukselle, että kunnanhallitus pyytää valtion valvontaviranomaista ensisijaisesti selvittämään mahdollisuudet vähentää Korvensuunkosken säännöstelyn haitallisia vaikutuksia alueen ympäristölle vesilain 19 luvun 7 §:n mukaan ja tarvittaessa tarkistamaan lupamääräykset ja antamaan uusia määräyksiä vesilain 3 luvun 21 pykälän nojalla.

Perustelut

Korvensuunkosken voimalaitos on ollut poissa käytössä noin 1993-2015. Tänä aikana koskialueen ekologinen tila ehti parantua: kosken pohjalla kivien pinnalla on kasvanut runsaasti vesisammalta ja koskea kunnostettiin vaelluskalojen lisääntymisalueeksi. Kosken alueelta on satunnaisia havaintoja vaelluskalojen lisääntymisestä, esimerkiksi uhanalaisen taimenen poikasia on saatu koskesta saaliiksi koekalastuksessa.

Voimalaitoksen lupaan haetaan muutosta vesilain 3 luvun 21 pykälän nojalla, jonka mukaan lupaviranomainen voi hakemuksesta tarkistaa lupamääräyksiä ja antaa uusia määräyksiä, jos:

1) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuu haitallisia vaikutuksia, joita lupamääräyksiä annettaessa ei ole ennakoitu ja joita ei muutoin voida riittävästi vähentää; 2) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuu olosuhteiden muutosten vuoksi haitallisia vaikutuksia, joita ei muutoin voida riittävästi vähentää.

Hakemuksen lupamääräysten tarkistamisesta tai uusien määräysten antamisesta voi tehdä haitallisen vaikutuksen kohteena olevan yksityisen edun haltija, kunta, valvontaviranomainen tai asiassa yleistä etua valvova viranomainen.

Vesilain 19 luvun 7 §:n mukaan, jos säännöstelyhankkeesta, jolle on myönnetty lupa ennen 1 päivää toukokuuta 1991, aiheutuu vesiympäristön ja sen käytön kannalta huomattavia haitallisia vaikutuksia, asianomaisen valtion valvontaviranomaisen tulee selvittää mahdollisuudet vähentää säännöstelyn haitallisia vaikutuksia. Selvitys on tehtävä riittävässä yhteistyössä luvanhaltijan, säännöstelystä hyötyä saavien, vaikutusalueen kuntien ja asianomaisten viranomaisten kanssa. Valtion valvontaviranomaisen tulee tarvittaessa kuulla muitakin asianosaistahoja.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Vesa Raivo poistui pykälän käsittelyn ajaksi.

Asian valmistelija:

Ympäristötarkastaja Pasi Hellsten, p. 040 135 4516

Laajoessa sijaitseva Korvensuunkosken voimalaitos on toiminut vuodesta 2017 lähtien tavalla, joka on aiheuttanut uoman toistuvaa ja täydellistä kuivumista. Tämä on johtanut merkittäviin ekologiisiin haittoihin, kuten kalakuolemiin, alapuolisen vesistön rehevöitymiseen ja vaelluskalojen nousuesteisiin. Voimalaitos toimii vuonna 1930 annetun lupapäätöksen nojalla, joka ei sisällä nykyvaatimusten mukaisia määräyksiä minimijuoksutuksesta.

Asiasta on tehty kuntalaisten vireillepanopyyntö jo vuonna 2017, ja tekninen lautakunta on käsitellyt asiaa viimeksi 25.8.2021 (§ 99). Tilanne ei ole korjaantunut valvontaviranomaisen (ELY-keskus) kanssa käydyistä neuvotteluista huolimatta. Kalatalousviranomaisen on tunnistanut kosken kuivumisen selkeäksi epäkohdaksi, mutta resurssipulan ja valvojan viranomaisen aiemman tulkinnan vuoksi asia ei ole edennyt.

Nykyinen tilanne edellyttää kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen aktiivista puuttumista, jotta voimalaitoksen lupa-asiat saadaan avattua ja säädettyä nykyisen vesilainsäädännön ja ympäristövaatimusten tasolle.

Oikeudelliset perusteet

Ympäristönsuojeluviranomainen on selvittänyt oikeudelliset mahdollisuudet puuttua tilanteeseen. Keskeiset perusteet ovat:

1. **Luvattomat rakennemuutokset (Vesilaki 14 luku):** Alkuperäisen luvan (1930) määräys 3:0 määrittelee painetunnelin rakenteet. Voimalaitokseen on asennettu uusi turbiini ja paineputki, jotka poikkeavat luvasta. Koska rakenteita on muutettu ilman vesilain mukaista lupaa, kunta vaatii hallintopakkomenettelyä toiminnan laillistamiseksi (uusi luvitus).
2. **Kalatalousvelvoitteiden tarkistaminen (Vesilaki 3 luku 22 §):** Luvan määräys 6:0 velvoittaa omistajan sallimaan kalatien ja varaamaan sille vettä. Muuttuneet olosuhteet ja vaelluskalakantojen suojelutarve antavat perusteet velvoitteiden tarkistamiselle.
3. **Säännöstelylupien tarkistaminen (Vesilaki 19 luku 7 §):** Jos säännöstelystä aiheutuu vesiympäristön kannalta huomattavia haitallisia vaikutuksia, lupa on tarkistettava.

Esittelijä: Tekninen johtaja Kurvinen Jaakko

Päätösehdotus:

Tekninen lautakunta päättää:

1. Laittaa vireille Lupa- ja valvontavirastoon (LVV) hakemuksen Korvensuun voimalaitoksen kalatalousvelvoitteiden ja juoksutusmääräysten tarkistamiseksi (Vesilaki 3 luku 22 § ja 19 luku 7 §). Hakemuksen tavoitteena on varmistaa koskiuomaan riittävä, jatkuva minimijuoksutus ja turvata kalojen nousumahdollisuus.
2. Vaatia Lupa- ja valvontavirastolta hallintopakkomennettelyn aloittamista voimalaitoksen saattamiseksi lupavelvollisuuden piiriin nykyisten, alkuperäisestä luvasta poikkeavien rakenteiden ja käyttöolosuhteiden vuoksi (Vesilaki 14 luku).
3. Valtuuttaa ympäristötarkastajan valmistelemaan viralliset hakemusasiakirjat, toimittamaan ne Lupa- ja valvontavirastolle sekä tekemään tarvittavaa yhteistyötä kalatalousviranomaisten kanssa asian edistämiseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.